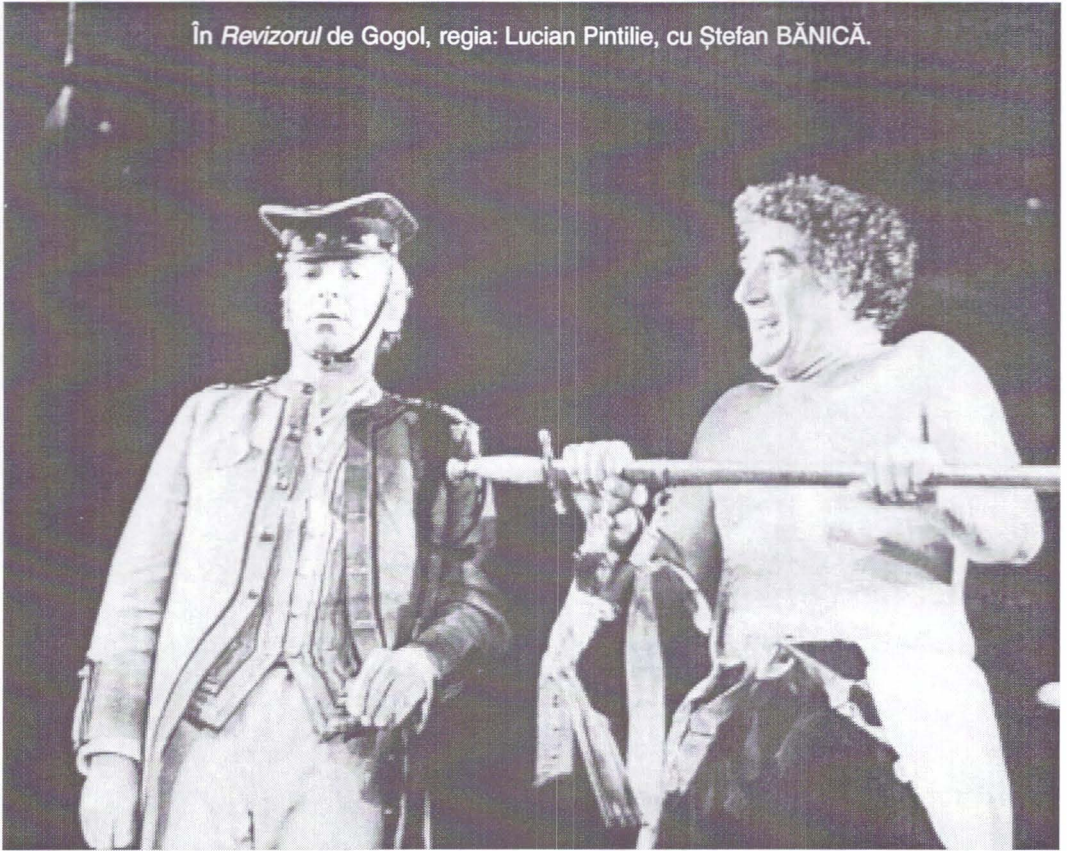

În *Revizorul* de Gogol, regia: Lucian Pintilie, cu Ștefan BĂNICĂ.

Aurelia REVENT

TOMA CARAGIU ... al nostru

După cum se știe, vreme de 12 ani (1953–1965), în fruntea Teatrului din Ploiești a fost – ca director și actor – marele **Toma Caragiu**.

De numele lui sunt legate strălucite izbânzi artistice, personalitatea lui implicându-se în destinul multor creatori și slujitori ai acestui teatru, care au avut privilegiul să-i fie alături și care își amintesc cu mândrie și recunoștință de omul simplu, vesel și generos.

Scena, sala, inimile noastre și ale spectatorilor păstrează viu ecoul personajelor nemuritoare, pe care el le-a creat atunci, dăruindu-și fără preget sufletul, talentul, ani prodigioși de viață.

Deși ploieșteancă fiind și l-am admirat ca actor pe Toma Caragiu încă din perioada liceului, personal l-am cunoscut abia în 1964.

Eram secretar literar la Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani, director Corneliu Revent. Intrasem în impas cu repetițiile la un spectacol – *Oceanul* de Al. Stein și cum aveam prieteni și foști colegi în Ministerul Culturii (Emil Mandric, Virgil Munteanu, Emil Riman, Lili Esrig) ne-am confesat lor. La scurt

timp după aceea, a venit la Botoșani Emil Mandric însoțit de ... surpriză – Toma Caragiu.

Am fost mirați, apoi foarte impresionați și i-am rămas profund recunoscători pentru gestul său de a sări în ajutorul celui mai tânăr director de teatru (pe atunci), pentru modul ingenios și elegant în care a dezamorsat o situație ce părea fără soluție: a obținut acordul regizorului care monta piesa, ca maestrul Ion Șahighian, care se afla atunci la Botoșani pentru definitivarea unei colaborări, să finalizeze spectacol.

Peste doi ani, când noi am venit la Teatrul din Ploiești, Toma Caragiu pleca la Teatrul „Bulandra”. N-am avut șansa de a lucra sub direcția sa, dar am avut bucuria să-l mai întâlnesc.

5 aprilie 1975. Cea de-a 25-a aniversare a Teatrului de Stat Ploiești. Teatrul „Bulandra” ne-a făcut onoarea de a ne fi alături cu spectacolul *Casa de mode* de Theodor Mănescu. În distribuție, străluciți actori ai teatrului românesc: Toma Caragiu, Octavian Cotescu, Ștefan Bănică (și el fost angajat al teatrului nostru), Mihaela Juvara și alți actori pe care nu mi-i mai amintesc. În sală, directorul Teatrului „Bulandra” – Emil Riman, autorul, Teodor Mănescu, regizorul spectacolului Valeriu Moisescu care de asemenea a slujit mai mulți ani, în mod remarcabil, scena ploieșteană și, desigur, spectatori peste capacitatea sălii.

În finalul spectacolului, în ropotele de aplauze ale unui public entuziast și fericit, oaspeților li s-au adresat, personal, calde cuvinte de mulțumire.

„Aici am lăsat anii mei tineri, entuziaști, aici am realizat multe roluri dragi mie” – a declarat abia stăpânindu-și emoția Toma Caragiu. Din rândul întâi, o distinsă doamnă, impozantă, dreaptă, îmbrăcată în negru, cu vederea slăbită de ani, s-a îndreptat spre scenă. Era mama actorului. Emoționat, acesta i-a ieșit în întâmpinare, a condus-o pe scenă și a îmbrățișat-o. Frumoși, mândri, erau parcă statuia dragostei, a demnității, iar ochii spectatorilor s-au umplut de lacrimi.

Am căutat, printre amintiri, chipul drag al colegului și prietenului, în relațiile lui zilnice, de cabină, de scenă, de viață... pentru că el n-a încetat niciodată să fie și să rămână al nostru...

„...Am jucat foarte mult împreună. Parca-ar fi fost ieri... povestea **Zephy** **Alșec**. Toma era mereu eroul pozitiv, eu – negativul... Și primul film în care am jucat l-am făcut tot împreună... În turnee, dormeam în aceeași cușetă de vagon... Avea o putere de muncă nemaipomenită, citea enorm, era un coleg și un partener desăvârșit. Îl preocupa nu doar rolul său, ci și ale celorlalți. Un veșnic frământat – tot timpul avea impresia că n-a realizat destul de bine rolul, că poate mai mult...”

O personalitate clocotitoare, rar întâlnită, fapt ce s-a reflectat și în profesie. Era un actor total – dansa, cânta, juca dramă, comedie, estradă, la fel de minunat!

Iubea extraordinar de mult copiii. Și n-a avut. El însuși avea un suflet de copil... Era un mare amator de farse și de glume, dar subtile, inteligente... nu suporta viteza la mașină. Îi era frică de moarte. Când lucram la filmul *Actorul și sălbaticii* (unde el interpreta rolul lui Constantin Tănase care, în final, murea pe scenă), Toma a venit foarte tulburat, spunându-i regizorului Manole Marcus că nu poate face finalul din simplul motiv că el, Toma, nu știe să moară. Și n-am filmat în ziua aceea...”

„Am avut marele noroc de a exista în teatru sub direcția eminentului Toma Caragiu -- spune solista vocală **Grațiana Chițu**. Noi, cei de la Estradă, ne-am

născut din dorința lui Toma Caragiu, Alexe Marcovici și Nelu Danielescu. Iubea foarte mult genul nostru, al estradei. Eram tineri, neformați, iar sfaturile și aprecierile lui s-au confirmat în ani. Era nelipsit de la repetițiile noastre de finisare a spectacolelor. Mergea cu noi la sate, în deplasări, iar noi abia așteptam să urcăm în mașină și să râdem până la lacrimi de teribila-i voie bună. Avea o vorbă: *«Teatrul trebuie iubit de toți, începând cu portarul. Numai din dragoste și dăruire totală trăiește teatrul»*. De o modestie rar întâlnită, încuraja pe cei tineri, găsea înțelegere pentru toți, dar parcă mai multă pentru cei care simțeau că au har.”

„Stătea foarte puțin în birou – își amintea **Ana Petrescu**, fostă secretară a teatrului timp de peste treizeci și cinci de ani. Uneori dormea în teatru, când avea mai mult de lucru. Multe materiale mi le dicta direct la mașină. Avea o bicicletă cu care colinda pe la ateliere, pe la magazii, pe șantier – atunci când teatrul s-a mutat pe bulevard. De multe ori îi duceam mapa la semnat în scenă, la repetiții. Nu-i plăceau cei care încercau să-i vorbească de rău pe alții și atunci vorbea tare și mă trimitea să-i aduc pe cei în cauză, pentru ca să fie de față. Era un om vesel. Spunea glume chiar atunci când el însuși era supărat, pentru a-i înveseli pe alții – a-i binedispune și a câștiga dragoste și simpatie pentru teatru”.

Un alt veteran al teatrului, maestrul de lumini **Ilie Popescu** își amintea nostalgic: „Era în toamna anului 1954 – Teatrul nostru se muta de pe strada Anton Pann, la sala de pe bulevard. Trebuiau cărăți scândurile vechi, rămase de la scenă, pentru a amenaja cabinele de la noul sediu. Așteptam împreună cu alți tehnicieni și cu directorul Toma Caragiu, un camion care nu mai sosea. *«Ei, ce să facem, le cărăm cu spatele!»* ne-a spus el. Noi, mai tineri, zicând că ne cunoaște și pe noi lumea, ne cam codeam. Atunci, actorul și directorul Toma Caragiu a luat în spate câte scânduri a putut și a plecat. Ce a urmat, vă închipuiți. La următoarele transporturi, nu l-am mai lăsat să participe.

Tot în 1954, iarna, a fost mare înzăpezire. Trebuiau deschise căi de acces spre teatru.

– *Ei, băieți, la lucru!* ne-a spus Toma Caragiu.

– Știți... ezitam noi, dar ceilalți... actorii?

– *Și actorii! Uite cum facem: eu și cu voi, sus pe acoperiș, iar actorii fac antrenament de întreținere a condiției fizice dând zăpada de jos la o parte.*

Și așa a fost. A urcat cu noi pe acoperiș”.

„Avea un extraordinar har de povestitor, o imaginație prodigioasă, talent poetic – continuă **Sebastian Nistor**, secretar literar al teatrului din 1958, care timp de mai mulți ani a împărțit biroul cu marele actor. Orice întâmplare banală, povestită de el, căpăta alte dimensiuni, era transfigurată... Nu căuta piese pentru el – era magistral în orice ar fi jucat. Au rămas multe roluri ne jucate, multe versuri nescrise...”

Adrian MIHALACHE

Competență și performanță

Lingvistica face distincția dintre competență și performanță. Competența este capacitatea de a formula un enunț, iar performanța este abilitatea însăși de a enunța. Competența este potențială, performanța este actualizarea ei. În